

Redukce transatlantických překážek obchodu a investicím

Ekonomické ohodnocení

Březen 2013

Připraveno v rámci rámcové smlouvy TRADE 10/A2/A16

Joseph Francis (ředitel projektu)

Cente for Economic Policy Research, Londýn

(výťah z textu - pro hru TTIP - zpracovala N. Johanisová)

Shrnutí- Executive summary (přeloženo doslova):

Ekonomiky EU a USA jsou pro sebe navzájem velmi důležitými obchodními partnery. Ačkoliv tarify mezi oběma zeměmi jsou v průměru již velmi nízké, existují různé netarifní překážky (dále NTB - netarifní bariéry), které mají často podobu právních předpisů v jednotlivých zemích ("domestic regulations"). Tyto NTB jsou významnými bariérami pro prohloubení transatlantického propojení prostřednictvím obchodu a investic. Tato studie zkoumá dopad redukce takovýchto bariér. Právní předpisy jednotlivých států mohou představovat náklady pro mezinárodní obchod i tehdy, když se netýkají přímo přeshraničních aktivit. Ovšem, na rozdíl od tarifů, je zde třeba zdůraznit, že mnoho právních předpisů nelze prostě odstranit, pokud slouží legitimním cílům na úrovni jednotlivých zemí. Ovšem i v takových případech mohou být náklady, spojené s těmito regulacemi, zmenšeny či omezeny prostřednictvím částečné regulatorní konvergence a vzájemným uznáním standartů. I když toto pravděpodobně nebude snadný proces, potenciální benefity v podobě produktivity a příjmů jsou podstatné.

Tato studie poskytuje přehled významu uvedeného bilaterálního ekonomického vztahu a nabízí odhady dopadu snížení tarifních i netarifních bariér na dané ekonomiky jako celek, za použití "computable general equilibrium" (dále CGE) modelů. Výstupy ze studie zahrnují mimo jiné očekávané změny HDP, výstupy jednotlivých sektorů, agregátní a bilaterální obchodní toky, mzdy a dopady na nezaměstnanost. Analýza využívá databázi GTAP8 (extrapolovanou do roku 2027), ve spojení s odhady NTB ve studii Ecroys (2009).

Tato studie zkoumá různé možnosti veřejných politik pro prohlubování bilaterálních obchodních vztahů mezi EU a USA. Tyto zahrnují jak možnost parciálních dohod, limitovaných ohledně bariér, kterým by se věnovaly (pouze tarify, pouze služby, případně pouze veřejné zakázky), tak možnost celkové obchodní dohody ("full trade agreement" - FTA), s celkovou liberalizační agendou, která by současně zahrnovala tarify, veřejné zakázky, NTB pro zboží, a NTB pro služby. Tato celková obchodní dohoda (FTA) zahrnuje dva scénáře: méně ctižádostivou ("less ambitious") smlouvu, která zahrnuje redukcí obchodních nákladů o 10% na základě redukce NTB plus téměř kompletní odstranění tarifů (98 procent tarifů), a ambicióznější scénář, který zahrnuje eliminaci 25 procent nákladů, způsobených NTB, plus eliminaci veškerých tarifů (tedy 100%). V obou scénářích se klade větší důraz na snižování NTB, které se týkají veřejných zakázek, nežli na snižování jiných typů, týkajících se služeb a zboží. Je předpokládáno, že NTB, související s veřejnými zakázkami, se redukuje z 25 procent (méně ambiciózní scénář), nebo z 50ti procent (ambicióznější scénář). Ve studii je zahrnut i případný dopad částečné

akomodace globálních pravidel a standardů s novou sadou standardů na úrovni EU-USA, jakož i dopad vzájemného uznání standardů mezi EU a USA.

Výsledky naznačují pozitivní a významné zisky pro obě ekonomiky (USA a EU). V případě celkové obchodní dohody (FTA) vychází, že HDP vzroste o částku mezi 68,2 a 119,2 miliard (miliarda = tisíc milionů, anglicky miliarda = "billion") eur v EU a o částku mezi 49,5 a 94,9 miliard eur pro USA. Rozpětí se týká méně ambiciózní a ambicióznější verze dohody. Pokud by ale FTA byla omezena pouze na liberalizaci tarifů, nebo pouze na liberalizaci služeb či veřejných zakázek, byly by odhadované benefity podstatně nižší. Tak například FTA omezená na liberalizaci tarifů by vedla k nižšímu (23,7 miliard eur) nárůstu HDP v EU a k nárůstu 9,4 miliard eur pro USA. Studie dále kvantifikuje potenciální benefity pro přímé zahraniční investice (FDI), plynoucí z redukce NTB. Celková zpráva je, že, pokud bude mít dohoda charakter celkové obchodní dohody (FTA), budou benefity pro obě ekonomiky podstatně vyšší.

Další základní informace, která vyplývá z této studie, je ta, že soustředí se na redukci NTB je klíčové pro logiku transatlantické obchodní liberalizace. Odlišné přístupy k těmtýž regulatorním výzvám mají nezamýšlené důsledky v podobě zvyšování nákladů pro firmy, které pak jsou nuceny se podřizovat dvěma odlišným právním prostředím, což táhne produktivitu práce dolů. Vzájemná jednání ohledně NTB nabízí příležitost snížit tyto bariéry mixem vzájemného uznání a regulatorní konvergence. Naproti tomu, pokud by se zanedbaly NTB a opatření by se omezila na snížení tarifů, vedlo by to k výrazně omezenějším, byť též pozitivním dopadům. Kromě toho, příjmy, které poplynou transatlantickým ekonomikám (EU a USA), nepoplynou na úkor zbytku světa, ačkoliv dopad na zbytek světa je výrazně závislý na jeho schopnosti konvergovat vůči standardům EU-USA, které by se tak staly de facto globálními standardy, a dále by pak dominovým efektem snižovaly NTB multilaterálně. Takovýto proces by znamenal zlepšení přístupů k (mezinárodním) trhům pro třetí země, což by pomohlo nahradit omezení obchodu, které by jinak mohly nastat.

Tato studie se také zaměřuje na dopady na udržitelnost - konkrétně na změny v emisích a ve využívání přírodních zdrojů. Odstranění NTB bude znamenat zlepšenou produktivitu (to znamená, že bude třeba méně primárních vstupů pro současné aktivity). Výsledky ukazují, že dopady na emise CO₂ a využívání přírodních zdrojů budou zanedbatelné.

Použité metody (str. 21-26, plus příloha - Annex 2) výňatky

(str. 21) V této studii je ekonomický odhad důsledků obchodní dohody mezi EU a USA založen na modelu CGE - computable general equilibrium model - globálního světového obchodu...Modely tohoto typu se používají k zodpovězení otázek typu "co kdyby?", a to tak, že simulují efekty ohledně cen, příjmů a substitučních efektů za podmínek tržní rovnováhy (*market equilibrium*) při různých variantách předpokládaných politik. Ekonomické dopady "základního scénáře" (žádné změny v politikách) se zde srovnávají s odlišným scénářem, spojeným se změnami v obchodních politikách. **Základní (*baseline*) scénář v modelu je tedy rovnovážný stav, který existuje (na začátku) beze změny v politikách, zatímco další scénáře (*scenarios*) zachycují rovnováhu, která nastane poté, co změny v politikách proběhly.** (V modelu se jedná o rok 2027 - pozn. NJ)

(str. 22) Modelové simulace jsou založeny na multi-regionálním, multi-sektorálním CGE modelu.

(str.23) **V použitém CGE modelu existuje jediná reprezentativní resp. "kompozitní" (*composite*) domácnost v každém z obou regionů (USA a EU).** Výdaje domácností v modelu jdou na osobní výdaje, platby vládě a úspory. **V každém z regionů vlastní kompozitní domácnost výrobní prostředky (půda, práce, kapitál) a získává příjem tím, že firmám prodává služby těchto faktorů.** Dále má kompozitní domácnost příjmy z tarifů a příjmy v podobě renty z licencí z dovozních/vývozních kvót.

Firmy ve všech sektorech zaměstnávají domácí výrobní faktory (kapitál, práci a půdu)...Ve většině sektorů je předpokládána dokonalá konkurence, přičemž produkty z odlišných regionů jsou modelovány jako nedokonalé substituty (*imperfect substitutes*).

Výrobní sektory v těžkém průmyslu jsou modelovány s využitím nedokonalé resp. monopolistické konkurence.

Současné toky obchodu mezi EU a USA (str. 8-15) shrnutí

Největší podíl na bilaterálním obchodu mezi EU a USA má chemický a strojírenský průmysl. Největší tarifní bariéry jsou v potravinářském průmyslu.

Scénáře (str. 27-32) výňatky a shrnutí

(str. 27) Na bázi studie Ecroys(2009) předpokládáme, že zhruba ("*rule of thumb*") 50 procent nákladových/cenových dopadů NTB lze odstranit - tedy jsou *actionable* (odstranitelné?). Ačkoliv zde existují určité rozdíly mezi sektory, naše mapování, které srovnává celkové rozdíly v nákladech/cenách mezi oběma zeměmi s těmi, které lze odstranit, se řídí tímto poznatkem ve studii Ecroys, který vychází z názorů expertů, konzultací s regulátory, politiky a firmami - ve studii Ecroys proběhl mezi firmami výzkum v tomto ohledu.

(str. 38 - Tabulka 4 - shrnutí scénářů - stupně a poměry eliminace tarifů a NTB).

(str. 28-29) Vysvětlení logiky za předpokladem, že trasatlantická dohoda pomůže "třetím zemím" zvýšit jejich vývozy a dovozy .

Výsledky (str. 33-83) (výňatky a shrnutí)

(str. 33) **Výsledky se zaměřují na rok 2027, tedy zachycují dopad očekávané smlouvy 10 let poté, co vejde v platnost.**

Limitované scénáře - likvidace "bariér" buď v podobě tarifů, veř. zakázek nebo zboží a služeb (str.33-44):

(str. 37, 41) Snížení (pouze)tarifů by vedlo k nárůstu 6,6% exportů EU do USA a 12,4% nárůstu importu z USA do EU. (EU mělo na začátku vyšší tarify). Jednalo by se zejména o dovoz automobilů z USA do EU. Obecně by došlo i nárůstu pohybu potravin (*processed foods*) přes hranice.

Celková smlouva - FTA -makro výsledky (likvidace bariér ve všech třech sférách, důraz je na nárůst HDP).(str. 45 -69)

Tab. 16, str, 46: **Dopad na HDP EU(USA): 0,27% (0,21%) (méně ambiciozní) , 0,48% (0,39%) (ambiciozní) po deseti letech implementace, tj. 2027.**

(str. 46): (Další faktory ovšem mohou ovlivnit výši HDP, čili :Celkový dopad závisí na všech těchto věcech, celkový vektor je v tuto chvíli neznámý).

(str. 47) Přepočtené očekávané výsledky - nárůst HDP - na příjmy domácností v USA a v EU (jedná se o "kompozitní domácnost"):

Pro čtyřčlennou rodinu scénáře ukazují nárůst disponibilního příjmu ročně ve výši 306 a 545 eur v EU a 336 a 655 eur v USA (vyšší částka vždy pro ambiciozní verzi smlouvy).

Dopady na udržitelnost při obou scénářích celkové smlouvy -FTA (zahrnuje zaměstnanost a životní prostředí)

(str. 71) zaměstnanost Tab. 33, str. 71: předpokládá velmi mírné nárůsty příjmů (řádově 0,2-0,5%), totéž však může znamenat i vyšší zaměstnanost, v tom případě se mzdy nezmění.

(str. 72) V EU se očekává nárůst zaměstnanosti v automobilovém průmyslu, snížení v elektro a kovovýrobě, v USA naopak.

Str. 76 - 78 zabývá se mírou změny v zaměstnání, tedy "accross displacement index". **Vychází, že max. 0,7% pracovních sil (*labour force*) by se měla přesunout mezi sektory (např. chemický průmysl, osobní služby, finance, zpracování potravin apod.- viz str.74).** Model předpokládá poměrně dost flexibilní, ale ne zcela flexibilní pracovní sílu. Autoři upozorňují v poznámce pod čarou na str.77, že celkový "displacement" bude vyšší, protože model nezachycuje pohyb uvnitř jednotlivých sektorů. **Celkově tento efekt na zaměstnanost považují za zanedbatelný. Citují přitom čísla o tom, že v EU jsou běžné přesuny mezi sektory okolo 2% ročně, kromě toho tyto přesuny budou taženy zvyšováním mezd (str. 78.)**

Emise CO₂ (str. 78-79)

(str. 79) Podle studie bude nárůst obchodu a transportu znamenat zvýšení emisí CO₂ celkem o 4 tisíce metrických tun v méně ambiciozní verzi a o 11 tisíc metrických tun v ambiciozní verzi. To je dle autorů pouze 0,02, resp. 0,07% ročních emisí obou zemí, čili je to zanedbatelné.

Využití přírodních zdrojů (str. 80) - ztotožněno s využitím půdy (*land use*).

Model počítá s půdou jako s jedním ze tří výrobních faktorů (půda, práce, kapitál).

(str. 80): "Zvýšení přidané hodnoty v sektorech, které využívají půdu, znamená, že ji využívají intenzivněji, nežli předtím. Naproti tomu v sektorech, kde aktivity poklesnou, poklesne i intenzita využití půdy. Tím chceme říci, že na dané ploše půdy bude méně využíván kapitál, práce a vstupy, jako jsou umělá hnojiva. Naše odhady změn intenzity ve využití půdy jsou shrnuty v tab. 40.

Dopad na přírodu je dle modelu prakticky nulový.